

Göteborgs filmfestival 2023

Genom åren har denna filmfestival gett oss levande bilder från hela världen. I år är den möjligen lite tunnare än tidigare. Så finns till exempel ingen enda film från Kina. Kanske är det ett tecken på ett hårdnande kulturklimat i diktaturerna. Men det är ett tema som tas upp i flera filmer. Ett annat tema är filmfestivalen var hemkomst.

Här några exempel.

Kompromat

Jerome Salle

Frankrike

Den franske rektorn för en skola i Irkutsk grips av säkerhetspolisen på falska grunder – just betydelsen av kompromat – anklagad för pedofili.

Filmen bygger på verkliga händelser. Men här har de fått ligga till grund för en thriller där rektorn måste fly och utkämpa blodiga strider med skräckinjagande och grymma säkerhetsagenter. Där ryms också idealism hos enskilda som hjälper den flyende. Tyvärr blir dramatiken alltmer överdriven och verklighetsfrämmande. Filmen ger dock en skrämmande bild av rättslösheten i Ryssland och hur omöjligt det är att försvara sig mot av myndigheter fabricerade anklagelser.

When Spring come to Bucha

Mila Techaieva/Marcus Lenz

Ukraina/Tyskland

Dokumentärfilmarna kommer till Bucha strax efter att Ukraina återtagit staden. Mycket handlar om att ta hand om de många döda. Att identifiera dem och begrava dem på ett värdigt sätt. Men också om hur de överlevande mår och förmår hantera ett liv i sorg efter personliga katastrofer och bokstavligt i ruiner.

En vardag där inte sedvanliga rutiner fungerar men där ändå människor hjälper varandra inte bara att överleva utan försöker skapa en anständig gemensam framtid. Skickligt, inkännande, utan annan patetik än den ett vedervärdigt krig orsakar.

Exodus

Abba Hassan

Sverige

En spelfilm om flyktingströmmen från Syrien till Europa som invigde filmfestivalen. Där förs en tolvårig flicka som kommit bort från sina föräldrar och syskon, samman med en smugglare

som bara är ute efter pengar. Med små medel lyckas de bägge huvudpersonerna visa hur en sorts gemenskap uppstår mellan dem under alla faror i flykten genom Turkiet, Grekland och Bulgarien till trygghet i Sverige.

Ett välspelat drama som också realistiskt beskriver de livshotande upplevelser och strapatser flyktingarna tvingas till i det föga välkomnande Europa. Om sedan allt blir bra i Sverige med dess nuvarande främlingsfientliga regering kanske en kommande film kan skildra.

I must away

Dennis Harvey

Sverige/Irland/Chile

Harvey berättar om vänner som flytt eller flyttat för att överleva. Hashem, politiker från Bangladesh, säljer öl på kvällar och nätter i Madrid. Alicia och Louis har flytt från Peru och säljer apelsinjuice i Santiago i Chile eller tar hand om barn i Barcelona. Ali har flytt från Afghanistan till Sverige och efter fem år här, åter tvingats fly, nu till Frankrike.

Alla har problem med att bli legala så de kan resa hem – vart det nu är. Det helt avgörande är att de får ett giltigt uppehållstillstånd. Då kan de planera för sig och sina familjer. I Alis fall hjälper Harvey honom till Frankrike där han så småningom lyckas börja studera på universitet. Han får uppehållstillstånd och kan då resa hem – till det Sverige som vägrat honom elementära rättigheter – men som han tack vare möten med medmänniskor uppfattar som hemma.

E0 genomskådar världen

E0

Jerzy Skolimowski

Polen

Huvudpersonen – E0 – är en åsna som med sin lugna blick genomskådar världen. E0 hamnar hos både präktiga och illasinnade människor på sina vandringar i alla tänkbara miljöer. Filmen lyckas på ett genialt sätt få fram vårt behov av gemenskap men visar samtidigt hur apart och omänsklig tillvaron ofta är. Foto och agerande, framförallt av E0, är både skickligt och poetiskt.

Burial

Emilija Skarnulyté

Norge/Litauen

Kan man göra poesi av ett kärnkraftverk? Först blir jag förvirrad av blandningen av vackra bilder av blinkande geigermätare, ödsliga jättelika salar och ett elektroniskt oljud. Men successivt vidgas mitt seende. Vi får en vision av naturens och civilisationens monster. I den sterila kärnkraftsmiljöns estetiska mönster slingrar sig en enorm anakonda.

Miljön är världens största kärnkraftverk Ignalina i Litauen, tvilling till Tjernobyl, som nu under flera decennier skall skrotas. Det blir en symbol för världens undergång – en sarkofag i upplösning. Där människors allra mest avancerade teknik nu vittrar sönder och måste monteras ner med samma komplicerade teknik. Bland annat genom att innesluta delar i jättelika metallskålar hundratals meter under jord för att inte läcka ut radioaktivitet.

Visuellt och konstnärligt bedövande. Men samtidigt ett verk som tvingar dig att tänka på hur vårt samhälle förvandlas av vår tekniska utveckling.

Unruly – Ostyrlig

Malou Reymann

Danmark

Trotsiga och avvikande flickor berövas sin frihet och placeras på institutioner. Här handlar det om unga, fattiga tjejer som inte lever som det instängda danska klassamhället accepterar. De blir inspärrade på en ö utan förbindelse med fastlandet. En oerhört välspelad och rörande film om övergrepp såsom bältning

och sterilisering i 30-talets Danmark.

En parallell till *Kongen av Bastøy* – en norsk film om samma övergrepp men då på pojkar, som visades för några år sedan på filmfestivalen. Liknande öden och oförrätter drabbar huvudpersonerna. *Ostyrilig* fick pris som bästa nordiska film på festivalen.

Jan Molin